

Anlæg. Man tænke sig Børnene i vore Almueskoler, Arbejdernes Børn, som udgjøre det store Græs, af dem, der skulle i Lære. Det er ikke Meget, der bliver jort, for at de skulle kunne forstaa, i hvilken Retning deres Anlæg i Retning af Fagmæssighed og i Retning af det, de skulle lære i Læretiden, maatte gaa. Ligeledes er Forholdet det, at den store Del af Forældrene maatte ofte lige saa lidt have haft Seilighed til at tænke over eller blive opmærksomme paa, i hvilken Retning deres Børns Anlæg maatte gaa i den Alder. Dels have de maatte ikke Tid til det; deres eget Arbejde for at erhverve det daglige Brød forhindrer dem som oftest i at være opmærksomme paa om deres Børn skulde have særlige Anlæg. Men selv om de skulde have sporet det, selv om de ere komne til Kundskab om, at deres Børn maatte have Anlæg i en eller anden Retning, er det dermed aldeles ikke givet, at de blive i Stand til at følge den Lyst, de saa naturligvis have til at faae deres Børn anbragte i den Lære, som de have Anlæg til at blive uddannede i. Thi hvad er det, der er bestemmende for det store Flertals Vedkommende, naar de skulle have deres Børn i Lære? Lysten gaar naturligvis i Retning af at faae deres Børn i en Lære, hvor de kunne blive uddannede i Overensstemmelse med deres Anlæg, hvis de have noget; men det Bestemmende for det store Flertal er det: Hvor have vi Raad til at sætte vort Barn i Lære? Vi have ikke Raad til at føde vort Barn ret længe i Lære, vi have ikke Raad til at give Penge for at faae vore Børn uddannede, vi have ikke Raad til at sætte vore Børn i en Lære, hvor der skal anstafes Redskaber, som ere dyre. Jeg kan tage Exempel fra mig selv. Min Fader havde virkelig ikke Raad til at købe Noget som helst til mig, den Gang jeg skulde i Lære. Jeg kom til min Profession af den ganske simple Grund, at det ikke kostede Noget. Og saaledes gaar det Utallige hver eneste Dag, at det, der er det Bestemmende for dem, er dette: Har jeg Raad dertil, hvor kan jeg faae mit Barn i Lære, uden at det koster Noget? Derfor siger jeg, er det ikke rigtigt lige overfor de Unge at binde dem saa fast til en Lære, som denne Lov egentlig gjør, dersom man i Virkeligheden ønsker, at de skulle opnaa en Uddannelse, som de i Livet kunne have godt af. Thi dersom denne Lovs andre Bestemmelser komme til at træde i Kraft, saaledes at Lærlingen faar lidt mere Fritid i sin Lære og bliver bedre uddannet i tekniske Skoler og Handelskoler, kan man dog være sikker paa, at naar det begynder at foregaa med ham,

vil der komme en Udvikling i Lærlingens hele Forhold haade fysisk og aandelig, og saa vil maatte slumrende Evner og Anlæg vaagne. Enkelte ville jo saa maatte sige: jo, men der er jo en Provetid. Men disse Anlæg vaagne ikke i Løbet af 3 Maaneder, der hovedsagelig for de Fleste — selv om det i denne Lov bliver lidt forbudt — bestaar i at gaa tilhaande i Værksteder, gaa Bygninger og den Slags Ting. Anlægene vaagne først efter en Tids Forløb, og derfor vi nu sætte, at vedkommende unge Menneske har Anlæg i en bestemt Retning, og hans Forældre, Børge eller Andre blive opmærksomme paa det, vil det da ikke være usorvarligt og urigtigt at sige: dette Barn kan ikke komme ud af sin Lære, medmindre det er i Stand til at udrede Erstatning til sin Læremester. Thi her komme jo netop atter de økonomiske Forhold i Betragtning. Man kan jo ganske vist sige, at et Kontraktforhold altid maa hænges sammen med Spørgsmaalet om Erstatning. Men Barnet er nu en fattig Lærling, hans Forældre eller Børge er saa godt som aldrig i Stand til at udrede Erstatning til Læremesteren. Derefter bliver det altsaa umuligt for den fattige Lærling — selv om han iøvrigt i den korte Tid, han har været i Lære, skulde vise sig at have Anlæg, som gaa i en helt anden Retning end det Fag, som han er bleven sat i Lære i, og er kommen til at dyrke — i Genhold til denne Lov at komme bort fra denne Lære, og der ved maatte blive til et langt bedre og vistnok mere nyttigt Medlem af Samfundet. I den Vædring, jeg har stillet, nemlig at Lærlingen har Ret til at faae Lærlingekontrakten ophævet, dersom han har Lyst til at forlade Læren af Hensyn til, at han har Anlæg i andre Retninger, eller i Følge sine Anlæg har Berettigelse til at frekventere en Læreaanstalt, er der tilstrækkelig Garanti for at en Læremester ikke kan komme til at lide under dette Skridt fra Lærlingens Side, idet jeg har tilføjet, at vedkommende Lærling ikke maa bestjæftiges i det samme Fag indenfor et Tidsrum af 4 Maaneder, saaledes at han altsaa ikke kan gaa over til en Læremester i samme Fag og derved tilføje sin Læremester et Tab. Jeg vil derfor anmode det høie Thing om at stemme for dette Vædringsforslag. Der er mod det blevet yttret, at det igjen gjorde Forholdet mellem Mester og Lærling altfor løst, og at det hævdede saa godt som det Hele, man har sat ind. Dette kan jeg paa ingen mulig Maade indrømme, og jeg kan heller ikke indse, at en Mester virkelig kan være tjent med at beholde en Lærling, som ikke i Tidens Løb